

[Annonser på forskning.no](#) [Nyhetsbrev](#) [Stillingsmarked](#)

Hele Norge i ett slektstre

Nå kan du være med på nasjonal slektsforskningsdugnad på en wiki-side. Norge skal samles til ett slektstre, og kunnskapen skal bidra til forskning på befolkningen.



Marianne Nordahl
journalist i forskning.no

7.2 2011 05:00

- Vi forventer at vi i løpet av ti års tid har en database der rundt 80 prosent av oss vil kunne finne våre aner i Norge tilbake til rundt 1800, sier Gunnar Thorvaldsen.

Han er professor og faglig leder ved Registreringssentral for historiske data på Universitetet i Tromsø, og leder prosjektgruppa som utformer databasen, [Historisk befolkningsregister](#).

Ikke bare vil denne basen samle all informasjon fra folketellinger, kirkebøker og emigrantdata på et sted, slik at du og jeg kan søke etter slektningene våre.

Utdrag fra kirkeboka i Hattfjelldal på Helgeland. Dette er dåp registrert i perioden 1860-1878. (Foto: kirken.no)

I Wikipedia-stil skal enkeltbrukere og slektsforskningsforeninger også kunne legge inn sine slektstrær. Tanken er at dette skal veves sammen og automatisk knyttes til de offentlige registrene, og danne et nasjonalt slektstre.

En wiki-side baserer seg på at brukerne kan legge inn og redigere informasjon.

De seneste 100 år lukket

Opplysninger som er innhentet de seneste 100 årene er beskyttet av statistikkloven. Derfor vil den nye samledatabasen være delt inn i en lukket og en åpen del, der data før 1910 vil være søkbare for deg og meg.

Delen med nyere data vil være lukket for allmennheten, men mulig for forskere å søke om innsyn i til forskningsprosjekter.

Forskerne skal også kunne søke om å få koble de nyere slektsopplysningene med andre uavhengige databaser, som dødsårsaksregisteret og biobanker.

Til 1800 .. og enda lengre tilbake?

Det er den eldre delen av databasen som vil bli utformet som en wiki-side. Thorvaldsen håper den vil generere en dugnad av slektsdatasamling i befolkningen.

- Vi forventer at flere og flere vil legge inn sine slektstrær, og etter hvert vil kanskje noen av oss finne opplysninger om slekta vår lengre tilbake i tid enn 1800 også.

- Den prosentandelen vil nok øke med årene, men når man kommer så langt tilbake som til 1700-tallet, vil det bli mer plundrete og mer uenighet om hva som er riktig, sier Thorvaldsen.

Klar denne våren

Wiki-siden vil bli åpnet for prøvedrift denne våren, og for vanlig drift i løpet av året.

Hvis prosjektsøknaden, som er sendt til Forskningsrådets infrastrukturprogram, blir innvilget, skal folks egne opplysninger være samkjørte med samlingen av offentlige registre på denne siden i løpet av fem år, ifølge Thorvaldsen.

Han mener den åpne delen av databasen blant annet vil egne seg godt for historieundervisning i skolen.

- Det skal være enkelt å søke seg fram til enkelte familier og bygder, eller lage større statistikker av data som er innhentet før 1910, sier Thorvaldsen.

Hvis du vil lete etter røttene dine i databasen, vil du etter hvert kunne finne ut hvor



lenge personer har levd, hvem de giftet seg med, hvilket yrke de hadde og hvem som bodde sammen i familier og husholdninger.

I tillegg vil du finne ut hvordan de eventuelt flyttet på seg. Fødested og dødssted er nemlig noe av det som vil være tilgjengelig gjennom digitaliserte data fra landets kirkebøker og folketellinger.



Gunnar Thorvaldsen (Foto: Universitetet i Tromsø)

Tenkt for forskning primært

Motivasjonen bak prosjektet er likevel primært å tilrettelegge en database som skal kunne brukes av forskere på mange ulike fagfelt, så vel medisinsk forskning som historie- og samfunnsforskning.

Planen er at forskere også skal kunne søke om å samkjøre slektskapsopplysninger med nyere data, blant annet som nevnt fra dødsårsaksregisteret eller biobankene.

Dermed åpner deg seg muligheter for å avdekke for eksempel sykdommers gang og hyppighet gjennom slekter.

- Vil være svært nyttig

Kåre Bævre er forsker ved Folkehelseinstituttet. Han presenterte i 2006 første gang ideen om å samle slektskunnskapen som skjulte seg i folkedypet i et nettsted.

- Jeg så at det foregikk så mye slektsforskning som kunne være nyttig for mange forskningsområder, men ingenting som tilrettela det for forskning. Ideen er å suge effekt ut av det som foregår allerede, sier han.

Både han og Thorvaldsen understreker at det å få innsyn i nyere slekter og koble sammen ulike registre, er underlagt strenge regler, og at data som forskeren får tilgang til, som oftest er anonymisert.

- Underlagt strenge regler

Før Historisk befolkningregister kan opprettes, må databasen gjennom en vurdering i blant annet Datatilsynet og andre organer som befatter seg med personvernsspørsmål.

- Datatilsynet har vært veldig opptatt av nettopp muligheten forskere vil ha til å koble slektsdata med andre opplysninger om folk som lever i dag, sier Thorvaldsen.

- Men registeret som vi nå oppretter, vil ikke i seg selv inneholde mye sensitiv informasjon. Det vil ikke stå noe om sykdommer, for eksempel, sier han.

- Vil spare forskertid

Thorvaldsen mener at oppblomstringen av digitale registre med befolkningsdata gjør at det blir stadig viktigere å systematisere og sortere data.

- Da slipper forskere å sløse med tiden sin på å gjøre de samme koblinger mellom datasett gang på gang, sier Thorvaldsen.

- Nå er det noen databaser for folketellinger, andre som har kirkebøker og en tredje som har sentrale folkeregistre, som ligger hos Statistisk sentralbyrå. Det er en kjempejobb å sy det sammen, sier Thorvaldsen.

Hva hvis man finner arvelighet?

Dersom databasen om noen år inneholder et fullstendig slektstre for folk i Norge, kommer problemstillingen om hva man skal gjøre dersom forskerne oppdager at noen slekter er spesielt utsatt for alvorlige sykdommer.

- Da er det et spørsmål om enkeltindivider kan få vite om det er en arvelighet av for eksempel bestemte kreftformer i personens slekt, sier Thorvaldsen.

- Jeg synes da at man bør ha en individuell innsynsrett i den lukkede delen. Eventuelt bør man kunne søke gjennom helsevesenet.

Han tror derimot ikke at forskere bør gå så langt som å plukke ut alle som kan ha en sykdomsrisiko, og fortelle dem om det.

- Men medisinske forskere ser kanskje annerledes på det, sier han.

(Foto på forsiden: Ukjente barn, fotograf Engvig (Kristiansund) (Foto: Flickr/ Trondheim byarkiv. [Se lisens](#))